

KOČERINSKI MUČENICI

► Piše: Jerko Ivanković

Na drugi dan Duhova, na Duhovski ponedjeljak, povorke misara hrlile su prema kočerinskoj crkvi na pučku sv. misu. Sve je u taj rascvjetali svibanjski dan izgledalo obično kao i za ostalih blagdana, samo se niotkuda nije čula pjesma – ganga mladarije. Bio je to crni svibanj, obavijen tugom i boli za cvijetom hrvatske mladosti.

»Osloboditelji« se krvavo osvećuju svakome tko bi im mogao smetati. Zločinci su najokrutniji osvetnici. »Sluge mraka« ne odustaju od služenja »lašcu i ubojici od početka«. Kamo su god stigli, »narodnim neprijateljima« ostavljali su tugu i bol nakon pokolja i zlostavljanja. Zločinačka im duša još nije bila zadovoljna ni nakon izivljavanja prije nešto više od tri mjeseca nad nevinim fratrima na Širokom Brijegu i u Mostaru pa su svoj zločinski bijes iskaljivali i poslije rata u kočerinskoj župi sv. Petra i Pavla.

Na taj Duhovski ponedjeljak iz Ivankovića Doca k svetoy su misi pošli Marija Ivanković, žena pokojnog Ivana Perina, i Jure Bičtin, mužev joj stric. Jure je k misi uvijek polazio na vrijeme, a i svoju je kućnu čeljad opominjao da ne kasni. Kad su se spustili niz stranu i došli do Grgića vrtla na rubu Kočerinskoga polja, prišla im je neka žena iz Potkrajaja od Mikulića te im priopćila tužnu vijest da ne idu dalje jer, kako je kazivala Marija Kvesuša, »pratri« su pobijeni, zaklani u župnoj kući i kapeli. »Mi smo se vratili natrag u Dolac i tužnu vijest kazivali ostalim misarima, koji su se iza nas uputili na sv. misu. Ko-

Križ fra Andrije Topića

račali smo natrag tugujući i plačući, razmišljajući o svakoj riječi koju nam je na Duhove jučer s oltara uputio naš župnik fra Valentin Zovko«, kazivala je Marija Ivanković Kvesuša.

Okolnosti pod kojima su stradali kočerinski fratri razjašnjavaju se dokumentima koje su zlotvori ostavili iza sebe. Htjeli su podvaliti javnosti da su ih usmrtili neki od preostalih ustaša i četnika. Župnik fra Valentin Zovko nastradao je sa svojim sestrićem, mladim i bolesnim svećenikom fra Andrijom Topićem, kojeg je dvorila Valentinova sestra, majka Andrijina. Ona je molila ubojice da ih ne usmrte, ali badava. Njezin brat strijeljan je na hodniku, a fra Andriju su usmrtili u postelji. Njegova mučenička krv natopila je daske njegova kreveta, koje se i danas čuvaju. Tako je župa na Kočerinu ostala bez svojih pastira, a kršćanski je puk morao nalaziti svoju utjehu u obližnjim župama u Grudama i Posuškom Gracu.

Teror »osloboditelja« nastavljao se u bjesomučnoj potjeri za ostatcima hrvatske vojske, koju su nazivali bandom, a narod ih je prozvao »škripinama«, jer su se skrivali po golim škripinama našeg sivog krša. Oni rijetki, koji su preživjeli Križni put, uglavnom su dočekani i završavali u mostarskoj Čelovini ne vidjevši svoga kućnoga praga, a kršćanske majke, žene i djevojke uzalud su čekale svoje sinove, muževe i momke da im se vrata. Njih su progutale mnoge jame, poput Jazovke i Hude jame, u koje su ih razoružane i bez suda strpali Titovi osloboditelji.

Sinovi tame desetljećima su činili zlodjela na čelu s »najvećim sinom naših naroda i narodnosti, drugom Titom«. On je bio za njih i za sve neprijatelje hrvatskog naroda »rosno cvijeće i ljubičica plava« te »svjetski mirotvorac«. Da je to uistinu bio, njegovi sljedbenici ne bi učinili strašne zločine diljem Hrvatske: u Vukovaru, Škabrnji, Čelijama... i mnogim drugim mjestima gdje su silovali i palili. Njihov je čin, na koncu, također neviđen pokolj u Srebrenici. I nakon svega što se dogodilo, ostatci njegove »duhovne djece« časte ga i ne odustaju od »njegovoga puta«. Nama je i dalje trpjeti i podnositi razne protivštine koje nam i danas nameću potomci Titovih sljedbenika. Sveti nam je Pavao, uostalom, poručio da će svi oni koji žele i hoće živjeti pobožno u Kristu trpjeti progonstvo. Bože, pogledaj svoj narod i uzdigni na oltar svoje mučenike da nam kao tvoji sveti svijetle na putu k vječnoj ljubavi. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesa« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«, VI., 2 (11),
Široki Brijeg, 2013.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14, 88220 Široki
Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD;
Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga...
(s naznakom za Vicepostulaturu i za što):
a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Živimo u vremenu kada hrvatsko društvo s obiju strana granice još uvijek nema snage uhvatiti se u koštac s nataloženim nerazjašnjenim događajima iz prošlosti. Poglavitno su to oni iz komunističkoga vremena. Neki bi nadodali da su to i oni iz Domovinskoga rata, no ove druge zacijelo ćemo laganije raščistiti ako nam oni prvi budu jasni. Oni su, naime, uvjetovali da se dogodi mnogo toga što se inače ne bi dogodilo. Samo treba imati dovoljno hrabrosti i dovoljno strpljenja te krenuti u tom pravcu. Žao mi je kada ljudi umjesto traženja istine zaglibe u obranu ove ili one ideologije, posredno time i zločina koje je činila. A bilo ih je! I ne ponovili se više.

Područje našega razmatranja, našega glasila, svakako jest hudo komunističko razdoblje u hrvatskoj povijesti. Sve ostalo prepuštamo drugima. Ubijeni hercegovački franjevci, kao i čitav taj povijesni kontekst, zahtijevaju od nas da budemo do kraja pošten i stručni. To ponekada znači poniranje i u istraživanje koje se nekome može učiniti stajanje na ovu ili onu stranu. Ne, to je samo istraživanje i ništa više. Jedina strana na koju imamo pravo stati jest strana mučeništva. Postupak mučeništva to traži od nas i na nama je da krenemo tim putem ili se svega okanim. Bit će, dapače, i onih za koje ne ćemo moći dokumentirati mučeništvo pa ćemo ih morati isključiti iz ovoga postupka, ali i dalje ćemo nastaviti raditi na njihovu slučaju. Nešto slično čini i Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martiro-

logij čiji je Vicepostulatura član u liku vicepostulatora fra Miljenka Stojića. Među mnoštvom ubijenih traži one koji su mučenički završili svoj ovozemaljski život. To znači da su ubijeni iz mržnje prema vjeri i da su to primili kršćanski postojano. Sve ostalo iz njihova života zapravo je nebitno. Bit će popisani i učinit će se sve što je potrebno da ih Crkva jednoga dana prizna mučenicima. Uz njih će naravno biti popisani i svi drugi ubijeni. Povijesni je to kontekst koji je ostavio dubok trag u našem narodu i u Crkvi u Hrvata.

Primijetit ćete da smo ovoga puta štedjeli na opremi teksta. Dogodilo se to zbog obilja građe koju bi trebalo objaviti. Iako je već bila pripremljena, dosta smo je izbacili iz broja koji je pred vama, a ovo što vam nudimo jednostavno nismo mogli dirati. Uostalom, sadržaj je uvijek najbitniji, a ne omot. On je samo prevažan za one koji nam nastoje nešto podvaliti. Čitajte, razmišljajte i zaključujte što nam je svima činiti.

Dokle god sve stvari u svome životu ne stavimo na njihovo mjesto, ne ćemo uspjeti razumjeti što nam se zapravo događa. Bog nas je, pak, stvorio kao svoje suradnike. I to ne samo na vjerskom polju, nego na svim poljima ljudske djelatnosti. Kao kršćani trebamo imati život u punini. Mnogi to očekuju od nas. Bojimo li se ili smo radosni zbog rada na Gospodnjoj njivi? Nisu ovo neke nove, pre-pametne misli. Šapću nam ih naši mučenicima. Pa poslušajmo ih!

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Istraživanja	40
Podsjetnik	23	Pobijeni	44
Povijesne okolnosti	27	Nagradni natječaj	60
Povjerenstva	34	Razgovor	63
Stratišta	39		